

پیش گفتار:

با عنایت به توسعه روزافزون و رشد باورنکردنی پهپادها و رباتهای پرنده غیرنظامی در جهان و با توجه به بندهای ۱، ۲، ۴ و ۵ سیاستهای کلی نظام در حوزه «صنعت» و بندهای ۶ و ۷ سیاست های کلی «خودکفایی دفاعی و امنیتی» ابلاغی مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۰ و بند های ۱ و ۲ «سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی» مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۲۹ در ایجاد و توسعه اقتصاد دانش بنیان، کارآفرینی و توسعه فناوریهای نوین و راهبردی با محوریت شرکتهای دانش بنیان و بخش خصوصی و با استناد به «سند چشم انداز فناوری هوافضا» و با توجه به خلا مقررات مربوط به پهپادها در کشور و توسعه روزافزون پهپادها و رباتهای پرنده در کشور عزیزمان و لزوم وضع مقررات بهره برداری و بکارگیری ایمن این سامانه ها، پس از مطالعه قوانین مرتبط ایکائو (ICAO)، قوانین هوایی ایالات متحده (FAA)، کانادا، انگلستان (UKCAA)، استرالیا (CASA)، ژاپن، ایتالیا و سوئد و مشورت با صاحب نظران جهانی، مسئولین ایکائو، متخصصان هواپیمایی کشوری، سازندگان و کاربران نظامی و غیرنظامی پهپاد، خلبانان، مدیران شرکتهای دانش بنیان مرتبط، اساتید برجسته دانشگاهها و موسسات هوانوردی و متخصصان مراقبت پرواز و امور فرودگاهی؛

«اولین پیش نویس مقررات بهره برداری از وسایل پرنده بدون سرنشین غیر نظامی» تدوین گردیده است که قطعا خالی از اشکال نیست و تکمیل آن مستلزم هم اندیشی بیشتر صاحب نظران و متصدیان این حوزه می باشد. اصول محوری که در تدوین این آیین نامه لحاظ شده است عبارتند از:

- الف) تطابق با سیاستهای کلی نظام، سند چشم انداز و قوانین بالادستی، قوانین و معاهدات بین المللی هوایی و هوانوردی
 ب) توسعه اقتصاد و فناوری های دانش بنیان، رشد و توانمند سازی نخبگان، هسته ها و شرکتهای فناور و رفع نیازهای کشور
 ج) شفافیت و ساده سازی مقررات جهت درک عمومی با جدول بندی و همراه نمودن تصاویر و نمادهای بصری
 د) رعایت ملاحظات ایمنی و امنیت پرواز و محوریت معیار به حداقل رساندن حوادث و سوانح
 ه) رفع موانع فعالیت برای فعالان صاحب صلاحیت و ایجاد محدودیت برای فاقدان صلاحیت
 امید است کلیه مسئولین ذی ربط و صاحب نظران مرتبط با مطالعه دقیق و ارایه نظرات و پیشنهادات تخصصی خود، چراغ راه تدوین کنندگان طرح و حامی این تلاش علمی نوین در کشور باشند.

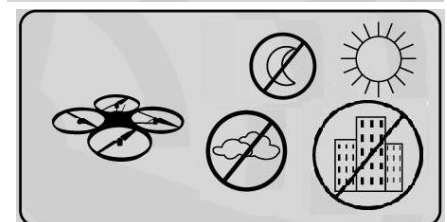
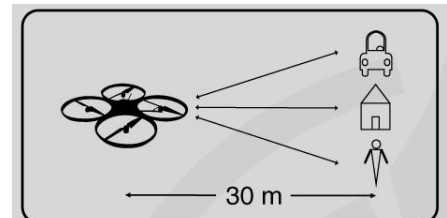
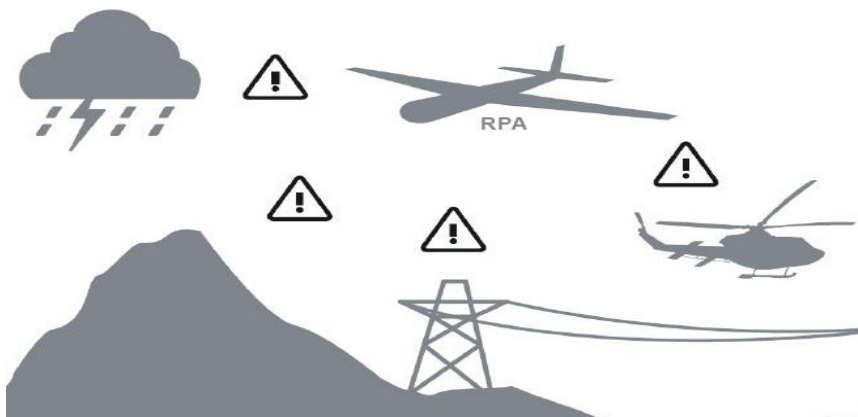
۱- تعاریف و اصطلاحات:

AIP: مخفف سند اطلاعات هوانوردی (Aeronautical Information Publication) می باشد که زیر نظر ایکائو و با مشارکت سازمان های هواپیمایی کشورهای جهان هر ساله تهیه، بروز رسانی و منتشر می شود.
 UAV: مخفف وسیله پرنده بدون سرنشین (Unmanned Aerial Vehicle) می باشد که معمولا برای انجام ماموریت خاصی بکار می رود و علاوه بر تجهیزات کنترل رادیویی، سامانه هایی از فیبل خلبان خودکار، حسگر و ... را دارا می باشد.
 UAS: مخفف سامانه هوایی بدون سرنشین (Unmanned Aerial System) می باشد که علاوه بر وسیله پرنده، ایستگاه کنترل زمینی، سامانه های مخابراتی، ساماندهی ردیابی و کلیه تجهیزات جانبی مرتبط با پهپاد را در بر می گیرد.
 RPS/RPV: مخفف وسیله پرنده کنترل از راه دور است که عموما فقط قابل پرواز در دید مستقیم و فاقد خلبان خودکار است و کاربردهای آموزشی، تفریحی و علمی دارد. این گونه وسایل معمولا در صورت قطع رابطه مخابراتی دچار مشکل خواهند شد.
 پهپاد غیر نظامی (Civil UAV): وسیله پرنده بدون سرنشینی است که به طور ویژه جهت عملیات نظامی طراحی نشده است و فاقد هرگونه محموله های انفجاری، مواد آتش زا، سامانه های اخلاگر مخابراتی و جمر، مواد شیمیایی خطرناک و عوامل میکروبی و بیماریزا باشد.

توجه مهم: همانگونه که از نام آیین نامه میرهن است منظور از مقررات، ضوابط پهپادها و رباتهای پرنده غیرنظامی هستند و مقررات انواع نظامی آن در مراجع ذیصلاح خود (ستاد کل نیروهای مسلح و وزارت دفاع) وضع می شود و مشمول این مقررات نمی باشد.

- ۲- ارتفاع پرواز: کمتر از ۱۲۰ متر (۴۰۰ پا) از سطح زمین (AGL) (ارتفاع بالاتر فقط با هماهنگی - بند ۹)
- ۳- شعاع عملیاتی (فاصله از خلبان): در حد دید خلبان/ بهره بردار و برد ایمن سامانه های مخابراتی و رادیویی
- ۴- دوری از مراکز ذیل:

ردیف	نوع محل	فاصله از محل	علت	توضیحات
۱	فرودگاهها و محل های پروازی (Aerodromes)	۵ کیلومتر	تداخل با پرواز وسایل پرنده سرنشین دار	تعیین محدوده ها بر اساس AIP
۲	بیمارستان ها، مدارس و اماکن آموزشی، آسایشگاه ها، مساجد و زیارتگاهها، ...	دوری در حد عدم مزاحمت صوتی	اختلال در فعالیت مراکز بدلیل آلودگی صوتی	افزایش فاصله با افزایش صدای پرنده
۳	اماکن عکسبرداری ممنوع (پادگانها، سدها، سفارتخانه ها، خطوط انتقال نفت و گاز، مراکز امنیتی و انتظامی، ...)	۱۰۰ متر (با توجه به توضیحات ←)	ممنوع بودن عکسبرداری	در حدی که اماکن در تصویر مشهود و واضح نباشد
۴	آثار باستانی محافظت شده	در حد حریم تعیین / حصار	امکان ایجاد صدمه و تخریب آثار باستانی	برای پرنده های بیش از 10Kg
۵	سکوها و سایت های پدافند و نوار مرزی کشور	۵۰۰ متر	امکان اشتباه گرفتن به عنوان تهدید و شلیک	افزایش فاصله با توجه به ابعاد پرنده
۶	محل تجمع انسان ها	۳۰ متر	برخورد احتمالی با انسان	-
۷	بزرگراهها، خیابانها و خطوط ریلی	۵۰ متر	خطر تصادف	-
۸	داخل تونل ها	کلا ممنون	ریسک بالای پرواز	-
۹	پمپ بنزین ها و اماکن قابل اشتعال	۱۰۰ متر	امکان ایجاد حریق	در اثر سانحه احتمالی
۱۰	منابع نویز و اختلال رادیویی (کابل های فشار قوی، دکل های بی سیم، BTS، رادارها، جمر ها، ...)	۱۰۰ متر (به طور متوسط)	امکان اختلال در کنترل رادیویی پرنده و حادثه	افزایش فاصله متناسب با قدرت منابع اختلال
۱۱	حفظ فاصله کافی با آسمانخراشها، بندها، کابلها، مکنده ها و دمنده های هوا، ابرها، کوهها و عوارض جغرافیایی			

۵- نور، دما و شرایط جوی:

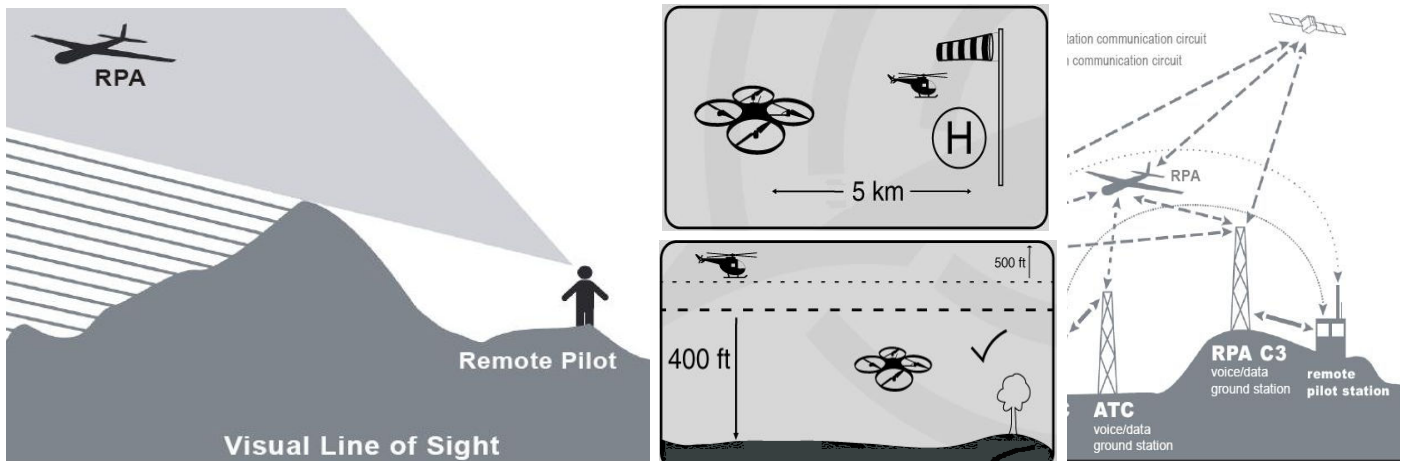
نوع متغیر	محدودیتها
نور	نیم ساعت بعد از طلوع آفتاب و نیم ساعت قبل از غروب، دور از مه و غبار شدید (وضوح دید ۲۰۰۰ متر)
دما	در محدوده مجاز دمای کاری دستگاهها (عموماً ۰ تا ۴۵ درجه)
ارتفاع منطقه	با توجه به محدودیتهای پیشرانش و آیرودینامیک وسیله پرنده تعیین شود (ارتفاع از سطح دریا).
باد	با توجه به محدودیتهای پیشرانش و آیرودینامیک وسیله پرنده تعیین شود. (عموماً کمتر از 30km/h)
رطوبت	عموماً کمتر از ۹۵ درصد با توجه به محدودیت سامانه ها و بروشور مشخصات فنی - عدم پرواز زیر باران
سایر موارد	عدم پرواز داخل ابرها، دوری از رعد و برق، تند بادهای و گردبادهای، حریق و طوفانها

۶- سرعت پرواز:

ردیف	سرعت پرواز (Airspeed)	نوع وسیله پرنده	نیاز به مجوز جداگانه	توضیحات
۱	کمتر از ۴۰ کیلومتر بر ساعت (11m/s)	عمود پرواز	ندارد	
۲	کمتر از ۹۰ کیلومتر بر ساعت (25m/s)	هواپیما	ندارد	
۳	90Km/h < V < 150Km/h	هواپیما	ندارد	فقط در زمین پرواز
۴	150Km/h < V < 300Km/h	هواپیما	دارد	زمین پرواز مخصوص
۵	300Km/h < V	هواپیما	فقط با مجوز نظامی	زمین پرواز مخصوص

۷- وزن برخاست:

ردیف	وزن برخاست (Takeoff weight)	نوع وسیله پرنده	نیاز به مجوز	توضیحات
۱	کمتر از ۱ کیلوگرم	هر نوع	ندارد	Hobby plane
۲	کمتر از ۱۰ و بیش از ۱ کیلوگرم	هر نوع	ندارد	با خلبان دوره دیده
۳	کمتر از ۲۰ و بیش از ۱۰ کیلوگرم	صرفاً رادیو کنترل سایر پرنده ها	ندارد دارد	فقط در زمین پرواز با خلبان دوره دیده
۴	کمتر از ۵۰ و بیش از ۲۰ کیلوگرم	هر نوع	دارد	با مجوز عملیات
۵	بیش از ۵۰ کیلوگرم	هر نوع	فقط با مجوز نظامی	با مجوز عملیات

۸- شرایط مالک وسیله پرنده و بهره بردار (Operator):

ردیف	مشخصات وسیله پرنده	مالک	بهره بردار	توضیحات
۱	وزن $< 1\text{kg}$ و سرعت $< 40\text{Km/h}$	هر شخص حقیقی یا حقوقی	هر شخص حقیقی یا حقوقی	طبق شرایط آیین نامه
۲	وزن $1\text{Kg} < W < 2\text{Kg}$ و سرعت $40\text{Km/h} < V < 90\text{Km/h}$	هر شخص حقیقی یا حقوقی	شخص حقیقی یا حقوقی دوره دیده	طبق شرایط آیین نامه
۳	وسایل پرنده صرفاً رادیو کنترل با $90\text{Km/h} < V < 150\text{Km/h}$ و $2\text{Kg} < W < 20\text{Kg}$	شخص حقیقی یا حقوقی مقیم ایران	شخص حقیقی یا حقوقی با صلاحیت	طبق شرایط آیین نامه
۴	سایر وسایل پرنده $90\text{Km/h} < V < 150\text{Km/h}$ و $2\text{Kg} < W < 10\text{Kg}$	شخص حقیقی یا حقوقی تبعه ایران	شخص حقیقی یا حقوقی با صلاحیت	طبق شرایط آیین نامه
۵	وسایل پرنده صرفاً رادیو کنترل با $150\text{Km/h} < V < 300\text{Km/h}$ و $20\text{Kg} < W < 50\text{Kg}$	شخص حقیقی یا حقوقی مقیم ایران	شخص حقوقی ثبت شده با صلاحیت	طبق شرایط آیین نامه
۶	سایر وسایل پرنده $150\text{Km/h} < V < 300\text{Km/h}$ و $10\text{Kg} < W < 50\text{Kg}$	شخص حقیقی یا حقوقی تبعه ایران	شخص حقوقی ثبت شده با صلاحیت	طبق شرایط آیین نامه
۷	کلیه وسایل پرنده با $300\text{Km/h} < V$ و $50\text{Kg} < W$	شخص حقوقی ثبت شده با صلاحیت	ارگان یا نهاد دولتی یا عمومی	با مجوز عملیات (کلی یا موردی)

۹- الزامات وسیله پرنده و تجهیزات جانبی (Requirements):

ردیف	مشخصات پروازی وسیله پرنده	الزامات
۱	پرواز با مقاصد تجاری و خدماتی	دفترچه ثبت اطلاعات پرواز (Flight Log Book) و گزارش سانحه
۲	پرواز در محیط شهری و مسکونی	سامانه آنلاین ردیابی، فرود اضطراری، بازگشت به مبدا و داشتن Fail Safe
۳	$150\text{Km/h} < V$ یا $20\text{Kg} < W$	موارد فوق (بند ۲) + سیستم بازیافت + FDR (ضبط داده های پرواز داخل پهپاد)
۴	$90\text{Km/h} < V$ یا $10\text{Kg} < W$	داشتن Fail Safe و سناریوی شرایط اضطراری
۵	پرواز انواع وسایل پرنده روی آب	ضد آب بودن یا داشتن بالشتک هوا جهت غرق نشدن
۶	پرواز دهنده وسایل پرنده با وزن بیش از 1Kg و برد بیش از ۱۰۰ متر در محیطهای عمومی یا مشاء باید بالغ باشد	

تذکر: الزامات فصلهای دیگر آیین نامه هم به الزامات فوق اضافه می شوند.

تبصره: در پروازهای صرفاً پژوهشی و غیر تجاری در زمین های پروازی امن و خالی از سکنه با محدود نمودن شعاع پرواز، عملیات کنندگان می توانند با ثبت کامل رویدادهای پروازی از رعایت برخی از الزامات ردیفهای ۳ و ۴، تا پایان تحقیقات صرف نظر نمایند.

۱۰- مراجع هماهنگی:

ردیف	نوع حریم	مرجع هماهنگی	توضیحات
۱	حریمهای هوایی، فرودگاهها و ارتفاع بیش از ۱۲۰ متر از سطح زمین (حریم بالای ۱۵۰ متر)	کارگزاران ذیصلاح سازمان هواپیمایی کشوری و فرودگاهها (برج مراقبت) ^۱	بر اساس AIP
۲	بیابانها، مراتع و منابع طبیعی غیر محصور	بدون نیاز به هماهنگی (مناطق غیر ممنوعه)	جدول بند ۳
۳	زمین ها و اماکن خصوصی	مالک/بهره بردار یا نماینده قانونی وی	
۴	زمین های پرواز و باشگاه هوانوردی و ورزشی	اداره کننده زمین پرواز (در صورت وجود)	
۵	پارک های فناوری و مراکز تحقیقاتی	مدیریت سایت	
۶	سازمانها، شهرک ها، نمایشگاهها، موسسات و سایر مناطق حفاظت شده و محصور	حراست یا انتظامات مرکز	
۷	خطوط انتقال نفت، گاز و برق فشار قوی	حسب مورد حراست وزارت نفت یا وزارت نیرو	یا نمایندگان
۸	حریم های عمومی (شهرها، راهها و . . .)	حسب مورد شهرداری، راهداری یا نیروی انتظامی	
۹	مناطق مرزی	پاسگاه مرزی یا یگان مرزبانی مربوط	

۱- پرواز در مناطق پرواز بکلی ممنوع (Prohibited Area)، پرواز محدود (Restricted Area) یا پرواز خطرناک (Danger Area)، در نهایت با موافقت ارگان یا نهادی که حریم آن را ثبت و تملک نموده است میسر خواهد بود. (رجوع شود به Iran-AIP)

۱۱- ثبت (Registration)، آموزش و اخذ مجوز:

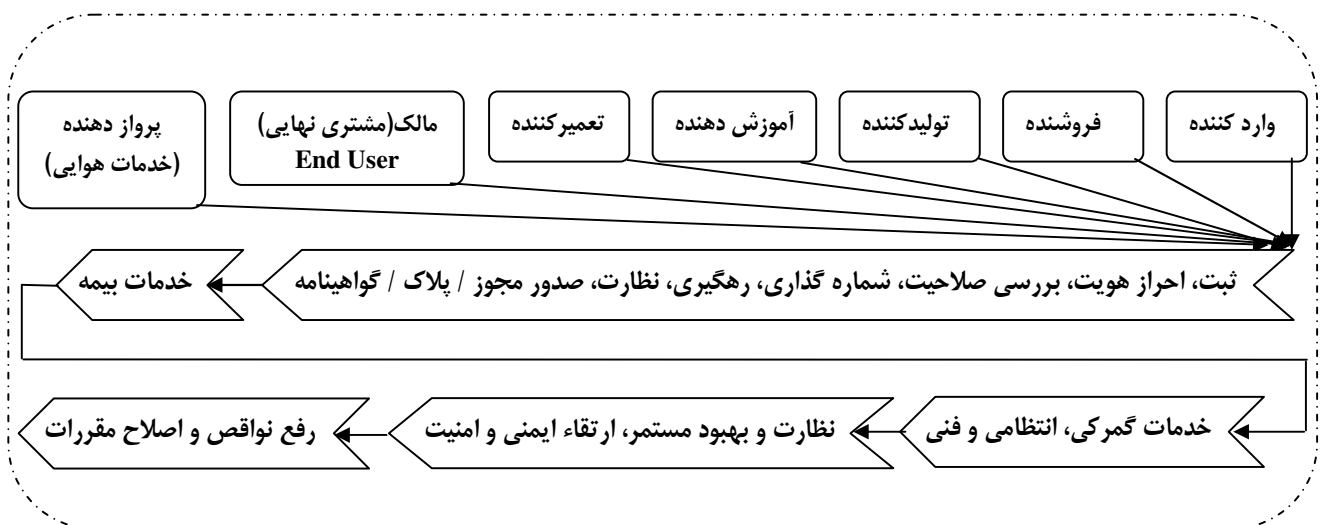
سامانه ای امن تحت وب در کارگروه پهباد اتحادیه صنایع هوایی و فضایی ایران با نظارت مستقیم مرکز همکاریهای فناوری و نوآوری ریاست جمهوری و شورای امنیت کشور و زیر نظر نهادهای مرتبط هوایی، انتظامی و امنیتی و سازمان هواپیمایی کشوری ایجاد می شود که در آن وسایل پرنده دارای قابلیت فیلم برداری بر اساس رده بندی آیین نامه فوق ثبت و شماره گذاری می شوند و سند مالکیت برای وسیله با پلاک مشخص صادر خواهد شد. همچنین در گمرک اقلام تعریف شده ثبت و رهگیری خواهد شد و با رعایت مقررات در فروشگاههای مجاز به مشتری مجاز قابل فروش خواهد بود.

خلبانان پهباد هم پس از تکمیل آموزش ها و گذراندن دوره مقررات هوایی با توجه به تخصص و تجربه رده بندی شده و در سامانه ثبت خواهند شد. مشخصات نامبردگان از طریق مراجع ذیصلاح قابل استعلام و صحه گذاری خواهد بود. پرواز های خدمات هوایی از قبل تقویم و در سامانه ثبت خواهد شد و به مراجع انتظامی محلی قبل از انجام اطلاع رسانی خواهد شد. همچنین در مواردی که الزام بر ورود در حریم های هوایی باشد با مرکز مراقبت پرواز، نیروی پدافند و مالک منطقه طبق روال جداگانه ای هماهنگی صورت خواهد گرفت.

بعد از هر پرواز توسط خلبانان و شرکتهای دانش بنیان مجاز، گزارش داده های پروازی (Flight Log) در نرم افزاری که به این منظور ایجاد شده است و روی موبایل یا تبلت کاربر نصب می باشد و با سامانه ارتباط آنلاین دارد، ارسال خواهد شد.

سعی می شود پوشش بیمه ثالث و بدنه برای وسایل پرنده مجاز و ثبت شده صادر گردد که خسارت سوانح احتمالی که مورد کارشناسی هم قرار خواهد گرفت تا حدی تعدیل شود. آیین نامه های ممنوعیتهای گمرکی ورود کالاهای مرتبط و آیین نامه تعریف و جداسازی پروازهای تفریحی - تحقیقاتی از فعالیتهای تجاری-اقتصادی در حوزه پهپاد در پیوستهای این سند آمده است.

نمودار طرح ساماندهی روباتهای پروازی و وسایل پرنده بدون سرنشین غیر نظامی

منابع و مراجع:

- ۱- مجموعه قوانین هوا (Rules of Air)، پیمان جهانی شیکاگو ۱۹۴۹
- ۲- IRAN-AIP 2014 (Aeronautical Information Publication), Iran Airports Company
- ۳- مجموعه مقررات پروازی سامانه های هوایی بدون سرنشین فدرال آمریکا (www.faa.gov/go/UAS) و کانادا (CAA)
- ۴- مجموعه مقررات پروازی وسایل پرنده بدون سرنشین استرالیا (www.casa.gov.au)
- ۵- گزارش دستورالعمل پرواز و مقررات ایمنی بهره برداری از پهپادها، کارگروه پهپاد اتحادیه صنایع هوایی و فضایی ایران، تیرماه ۱۳۹۳
- ۶- آیین نامه های پرواز و مقررات ایمنی وسایل پرنده بدون سرنشین در انگلستان (www.caa.co.uk)
- ۷- مقررات سامانه های پرنده بدون سرنشین آژانس حمل و نقل سوئد (The Swedish Transport Agency's regulations on UAS)
- ۸- مقررات وسایل پرنده کنترل از راه دور ایتالیا (MEZZI AEREI A PILOTAGGIO REMOTO REGOLAMENTO ENAC 2013)
- ۹- ICAO Cir 328, Unmanned Aircraft Systems (UAS), ISBN 978-92-9231-751-5, ICAO 2011
- ۱۰- کارگاه آموزشی میشل فاکس، مدیر ایمنی ایکائو: Aviation Safety Management, M. Fox, ICAO, Tehran June 2014.
- ۱۱- مستندات مرکز آموزش پهپاد استرالیا (www.rpastraining.com.au)
- ۱۲- مقررات پروازی وسایل پرنده بدون سرنشین اسپانیا (Royal Decree-Law Reg.20140730, 4 July 201)
- ۱۳- Remotely Piloted Aviation Systems Frequently Asked Questions, EURO Control, Brussels, 8 April 2014.
- ۱۴- Regulations on unmanned aircraft not weighing more 25Kg, Denmark Civil Aviation Organization, 9 Jan. 2004

پیوست ها

پیوست (۱) مشخصات و شرایط پرواز پرنده کنترل از راه دور(مدل) با کاربرد غیر تجاری

- ۱- پرنده باید با دید مستقیم خلبان و بدون کمک هیچ سامانه مصنوعی (از قبیل خلبان خودکار) قابل پرواز باشد.
- ۲- خلبان باید بدون هیچ ابزار کمکی اعم از دوربین، ردیاب، فرستنده تصویر و امثال آن و بدون اعتماد به فرد دیگری آن را هدایت کند.
- ۳- دستگاه رادیو کنترل و گیرنده آن تاییدیه مخابرات رادیویی را از یک نهاد استاندارد سازی و نظارتی مرتبط داخلی یا خارجی معتبر (مثل FCC) داشته باشد و در فاصله مجاز و ایمن پرواز نماید.
- ۴- دور از حریمهای مشخص شده در جدول شماره ۱ (بند ۴) آیین نامه پرواز نماید.
- ۵- در زمین های پرواز مجاز و مشخص شده در آیین نامه پرواز نماید.
- ۶- باید فقط در مصارف غیر تجاری و غیر انتفاعی بکار گرفته شود.
- ۷- ارتفاع پرواز کمتر از ۱۲۰ متر (400ft) از سطح زمین باشد.
- ۸- پرواز وسیله، برای هیچ شخصی ایجاد خطر نکند.
- ۹- وزن برخاست کمتر از ۲۰ کیلوگرم داشته باشد.
- ۱۰- دید کافی جهت پرواز وجود داشته باشد.

مصادیق کاربری غیر تجاری / غیر انتفاعی	مصادیق کاربری تجاری / انتفاعی
پرواز جهت تفریح و سرگرمی	پرواز جهت آموزش به دیگران در قبال اخذ وجه یا معادل آن
پرواز جهت افزایش مهارت یا شرکت در مسابقات	انجام نمایش پروازی جهت در قبال قرارداد یا اخذ وجه
پرواز جهت عکاسی و فیلم برداری صرفاً برای کسب مهارت	عکس برداری یا فیلم برداری هوایی جهت فروش یا اخذ درآمد
پرواز جهت یادگیری قابلیت زیر سیستمها و تجهیزات جانبی	آموزش کار با زیر سیستمها و تجهیزات جانبی با هدف درآمدزایی
پرواز در راستای تحقیق و پژوهش بدون کارفرما و کسب درآمد	پرواز در راستای تحقیق و پژوهش با کارفرما و جهت کسب درآمد
پرواز در راستای اهداف زیست محیطی بدون کسب درآمد	پرواز با مقاصد سینمایی، اکتشاف، نقشه برداری، کشاورزی
پرواز با هدف امداد و نجات بدون کسب درآمد	پرواز با مقاصد نشت یابی، کنترل ترافیک، سنجش از دور، حمل بار

پیوست (۲) قوانین و آیین نامه های گمرکی مرتبط با محدودیت و ممنوعیت وسایل پروازی با قابلیت فیلم برداری / عکس برداری هوایی

قانون امور گمرکی مصوب مجلس شورای اسلامی به شماره ۳۷۳/۵۷۴۴۵ و تاریخ ۱۳۹۰/۹/۱۶

...

ماده ۱۲۲- ورود قطعی کالاهای مشروحه زیر ممنوع است:

الف - کالاهای ممنوعه براساس شرع مقدس اسلام و به موجب قانون

ب - کالاهای ممنوع شده به موجب جدول تعرفه گمرکی یا تصویب نامه های متکی به قانون

پ - اسلحه از هر قبیل، باروت، چاشنی، فشنگ، گلوله و سایر مهمات جنگی، دینامیت و مواد محترقه و منفجره مگر با اعلام و موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

ت - مواد مخدر و روانگردان از هر قبیل و پیش سازهای آنها مگر با موافقت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در هر مورد

ث - دستگاه های فرستنده از هر نوع و قطعات متعلق به آنها مگر با موافقت وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در هر مورد

ج - دستگاه مخصوص عکاسی و فیلمبرداری هوایی مگر با موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

چ - سامانه (سیستم) های استراق سمع، فرستنده ها و ضبط کننده های کوچک اعم از ریزدوربین ها و ریزمیکروفون ها با قابلیت جاسوسی و فرستنده های خاص و پوششی با سرعت بالا، انواع کالا یا سامانه (سیستم) های با قابلیت کنترل و شنود ارتباطات با سیم و بیسیم (مونیتورینگ) و سامانه (سیستم) های رمزکننده که در راستای اهداف جاسوسی کاربرد دارند مگر با موافقت وزارت اطلاعات در هر مورد

تبصره ۱- ورود کالاهای الکترونیکی و مخابراتی با کاربرد تجاری و مدل خاص که مورد سوءاستفاده جاسوسی قرار می گیرند و همچنین کالاها و مواد دارویی، غذایی، معدنی، سموم و مواد آلی که به عنوان کالای دو منظوره مورد سوء استفاده بیوتروریزم قرار می گیرند براساس اعلام وزارت اطلاعات حسب مورد ممنوع می گردد.

تبصره ۲- فهرست و مشخصات کالاهای موضوع این بند و تبصره (۱) توسط وزارت اطلاعات تعیین و به گمرک ایران اعلام

می گردد.